

**Belső tájképek
(Lombkorona, törzs, gyökér)**

Mothokgo Ronald

PTE Művészeti Kar
Festő szak 4. évf.

Konzulens:
Losonczy István DLA, adjunktus

Tájképet eddig nemigen festettem, ezért májusban nekiláttam egy vázlatnak. Nem plain air-re gondolok, vagy fotó alapú képre, hanem elképzelt látványra. Mikor a rajz készült, Hoppál Mihály: Sámánok lelkek és jelképek című könyvét olvastam éppen, amelyben volt egy ábra, amit egy öreg *evenki* sámán rajzolt, aki azt mutatta meg evvel a térképpel, hogy az elhunyt lelkét milyen útvonalakon kíséri a túlvilágra. A legalsó sávban eléggé elkülönítve a többi résztől sziklaszerű rajzok láthatók, „ez a kilenc sámánföld: rajta élnek a sámán őseinek szellemei. A legnagyobb Mangi az alsó világ feje”. Ez a beszámoló inspirált a vázlat elkészítésében.

A síkbeli ábra, alsó szféráit szerettem volna megjeleníteni térben, a saját gondolataim szerint.

A Mangi

Nyáron aztán egy vonalat se húztam, nem volt alkalmam rá. Júniustól ácsokkal és nádazókkal dolgoztam az ozorai fesztivál színpad-együttesén, augusztusban pedig Kisorosziban és a fülei művésztelepen dolgoztam. Szeptemberben viszont a vázlatok alapján az egyik lepedőmet felfeszítve, (vagyis, csak remélem, hogy a sajátom volt, mert a lakótársam, Icsa Anti is hiányol egyet) végre elkezdtem festeni a képet.

Az égbolttal kezdtem. A tisztán felrakott sárgára, amely kadmium pigment, faragasztó és víz keverékéből állt, spaklival felhúztam a világoskék felhőket úgy, hogy minél véletlenszerűbben helyezkedjenek el a képsíkon. A maradék kadmiumhoz hozzákeverve vasoxid vöröset, a spaklival felhordtam az iszapszerű talajt is. Nem csináltam túlságosan finomra a keveréket, mert így, a csomósan maradt festék felhordásával a talaj faktúráját is gyorsan megoldottam. nagyon örültem. Hosszasan nézve aztán a képet, felfedeztem az egyik bal oldali, a középsíkban elhelyezkedő sziklán egy arc profilját és, számomra legalábbis, ő lett a Mangi.

Szétválás

Pont mikor ennek a képnek a végéhez közelítettem, a Tititá-ban (pécsi szórakozóhely) találtam egy kidobott ajtókeretet, amire szúnyogháló helyett vásznat feszítettek. Egy kis alkudozás után megkaptam és reggel elcipeltem a Zsolnay-negyedbe, a műterembe.

Avval az előzetes elképzeléssel kezdtem hozzá a képhez, hogy semmiféleképpen ne használjam az előzőekben említett vöröses barnát, mert az rengetegszer feltűnik az eddigi munkáimon. Talán ennek a részben tudatos elhatározásnak a következtében az előző kép színhőmérsékletének ellentétévé vált az erdő, amit ezután festettem. Sajnos elég rossz minőségű anyagokkal dolgoztam, fehér olajból teljesen kifogytam, így zománchoz kellett kevernem a színeim. A zománc viszont annyira ragadós és kemény anyag, hogy az élesebb színhatárokat sokkal nehezebb kihúzni. Ráadásul a hígítókból is kifogytam, csak faápoló lenolajam volt, ami annyira sárga, hogy néha még az előre belőtt színeimen is módosított. Egy gyors ceruzarajzzal kezdtem, utána lazúrosan felhordtam a talajt, behúztam az árnyékokat, majd elkezdtem a fákat kidolgozni a már említett ragaccsal. A törzs szétválási pontjaiba pedig az előző kép horizontján látható narancsot használtam, hogy ne legyen annyira hideg. Hiányérzetem támadt, nem értettem, hogy miért nem tettem hátrébb is fákat, miért egy sávban helyeztem el őket. Arra jutottam, hogy a képteret tengerrel zárom le, de aztán mégsem egészen az lett belőle, amit elképzeltem. A vízióban olyan erdőt láttam magamban, ahol a fák lombjai elválnak a gyökérzetüktől és felszállnak, amiképpen az égi szféra elhagyja a földet. „Fát tekintett ősének az ember, és hite szerint maga is fává lett halála után (...) A bölcső és a koporsó fából készült, mintha az e világra érkezők és a túlvilágra távozók járművei lennének.” (Jankovics Marcell: A fa mitológiája). Az Indonéziában élő *toraják* a mai napig fatörzsek odújába helyezik a halva született, vagy korán elhunyt gyermekek testét és úgy tartják, hogy a tiszta lelkek a fák méhében találhatnak örök nyugalomra. Régebbi képeimen is igyekeztem olyan alakokat ábrázolni, akik mintegy a földből megtestesülve, közvetítőként jelenek meg ember és természet között. Az erdővel ezt a koncepciót vittem tovább, csak talán még inkább egyértelműen olvasható üzenettel. Abban biztos vagyok, hogy nem a lélekvándorlást ábrázolja a kép, hanem épp az ellenkezőjét: ezüstös csontok és lezuhant lombok maradtak csak, emlékeztetőül az elvesztett szakralitásra.

A vörösesbarna szín látványa eszembe juttatta, hogy Tóth Zsófinak van egy phthalozöld pigmentje, ami előnyösebben megtörné ezt a nehézkes és nyomasztó vöröset, mint az előre eltervezett szürke. A hígra bekevert zöldet megpróbáltam olyan lendülettel felrakni, mint ahogy a ceruzarajz is készült. Az unalmassá váló vonalakat másfajta zöldekkel és végül kékkel is megtörtem. A különös szikláknak, amelyekre a gravitáció törvényei talán nem is hatnak, a tisztán felrakott krapplakkal festettem vetett árnyékokat, végül a felhőkre visszatérve, a megfelelő színek sötétebb tónusaival próbáltam a térérzeten javítani, és halványabb szürkéskékekkel a homogén felületeket feloldani. Ezután, a horizont magasságában felhúztam egy világos narancsszínű vonalat. Ebben a munkafázisban úgy éreztem, eljutottam oda, hogy a képen nincsen semmiféle élet, talán csak a felhők hömpölygésében volt valami kis mozgás. Napokig nem nyúltam ezután hozzá (közben a *Curiosity* leszállt a Marsra) és egyre jobban kezdtem megutálni az egészet. Aztán eszembe ötlött, hogy milyen rég óta szeretnék állatokat festeni, és hogy miért van az, hogy eddig egyik képemen sem jelentek meg.

Na de: milyen állat legyen, és miért éppen az? Ráadásul, bármilyen élőlényt festek rá, a képnek biztosan megváltozik az arányrendszere... sokáig nem tudtam dönteni. Aztán eszembe jutott egy korábbi élményem: két barátommal felmentünk a régi pécsi állatkerthez a tévétorony alá, de sajna mindkettő zárva volt. A kerítést szegélyező bokrokon átgázolva viszont sikerült közelről meglesni egy bölényt. Nagyon régen láttam bölényt, egy általános iskolai osztálykirándulás során az elefánt, a zsiráf, vagy 15 pávián, és 4 gorilla mellett, akiket viszont nálánál is inkább sajnáltam. Most is csak a hátát és a fejét láttam a bokrok közül és valamilyen, nem evilági lényként maradt meg az emlékezetemben... így esett a bölényre a választásom. A megfestésükhöz valamilyen szürkés színértéket kellett választanom: túl sok lett volna, ha még egy szín (vagyis intenzív, tiszta szín) szerepel a képen, a barnák pedig ki voltak zárva a talaj színe miatt. A csorda megjelenésével aztán végre mozgás, élet lett a képen, a rengeteg intenzív szín között a szürkéken megpihen a szemünk, a nyugalomban viszont mégis, finom mozgást érzékelünk. A bölények testtartásán talán az látszik, hogy először járnak ezen a vidéken, ahogy a halott férfiak lelkei is most találkoznak a kilenc sámanyfölddel. (Utólag találtam meg a kézenfekvő választ az öreg *evenki* térképén, ebben a képsávban találkozhatunk az „állatokkal foglalatostkodó férfiak” lelkeivel). A horizont felől jönnek, ahol a narancssárga sávot felfoghatjuk a térképen is látható határnak. Mikor elkezdtem a zöld sziklákat festeni, a könyvet már rég nem vettem a kezembe, a kilenc sámanyföld is rég kiment a fejemből, még a ceruzavázlaton sem kilenc szikla szerepelt, hanem több. A festés közben viszont valamiért mégis, éppen kilencnél megálltam és ennek később

Kráter (a pécsi külszíni szénbánya látképe)

A vásznat az egyetemről kaptam, bár csak a felére voltam jogosult, de egy kő-papír-olló mérkőzés után az egész az enyém lett (bocs Felicia!). Másnap aztán a Zsolnay-negyed felé tartva szinte beleütköztem egy doboz festékbe. Annyira megörültem a nagy mennyiségű talált anyagnak, hogy gondolkodás nélkül avval alapoztam le a könnyen szerzett hordozót. Az emlékképek felidézésével és egy görög amfiteátrumról készült fotó alapján kezdtem neki a képnek. Még mielőtt megszáradt volna a lilás színű alap, egy ágra kötözött szénnel (hogya távolabbról egyben láthassam a kép terét) felraktam a főbb vonalakat, amelyek meghatározzák a kráter mélységét és kiterjedését. Egy idő után már nem használtam a hosszabbítót, szabadabban húztam a vonalakat. Ha kimért precizitással próbálnám elhelyezni a vonalakat, avval kioltanám a rajz erejét, dinamikáját. Ha túlságosan kimódolt struktúrát néznénk, azt túl gyorsan értelmeznék a szemünk és túl hamar elveszítenék az érdeklődését. A rajzolás közben a figyelmem elsősorban a tér egységének kialakítására irányult, de mindvégig igyekeztem szabadon kezelni a vonalakat.

Háromszor jártam korábban a lámpásvölgyi külszíni fejtésnél, de egyik alkalommal sem sikerült lejutni a „krátertóhoz”, amely így az elérhetetlen jelképévé, a rácsokkal elkerített fény színévé változott a képen: lélek ziláltságának gyűrűje körülöleli vágyának tárgyát, a nyugalmat és a tisztaságot. A vonalak a középpontba törekednek, monoton mozgásuk végtelenné válik.

A víz zöldje ugyanaz a ftalo-zöld, amely mindhárom képen megjelenik, így vékony szálként ez is összekapcsolja őket. A sziklák, a háttérben elnyúló tenger, és a kráter tava. A *Mangi* egy számomra idegen ember beszámolója által készült egy olyan világról, amelyhez a legkevesebb kapcsolatomból sincs, a második álmkép (*Szétválás*) is igazából egy megfoghatatlan képélmény megjelenítése, de talán inkább a sajátomnak érzem, és végül egy valós táj megfestése visszaidézése következett egy talált fotó és egy emlékkép kereszteződéséből (*Kráter*). Lombkorona, törzs, gyökér – bennem ez a sorozat utólag így áll össze, a képek leírásának sorrendje ugyanakkor a képek elkészültének időbeli sorrendjét követi.